

УДК 94(477)“1941/1943”

© *Сергій ПЕТРУХІН*

ДІЯЛЬНІСТЬ ОУН (Б) НА ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В РОКИ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941 – 1943 рр.)

У статті проаналізовано створення та діяльність Організації українських націоналістів (ОУН (б)) у Сталінській (Донецькій) області під час німецько-радянської війни. Досліджено структуру Сталінської націоналістичної групи, зокрема персоніфіковано учасників цієї організації, а також з'ясовано основні напрями агітаційно-пропагандистської діяльності. Водночас визначені основні особливості створення націоналістичного руху в Донецькій області.

Ключові слова: *створення місцевих осередків ОУН (б), Сталінський обласний провід, В. Болгарський, Є. Стахів, агітаційно-пропагандистська робота.*

Постановка проблеми. Сімдесят років тому закінчилася Друга світова війна, яка за своїми масштабами була і є безпрецедентним явищем у світі. Проте й досі спостерігається величезна кількість «білих плям» у вивченні цієї теми. Приміром, донині малодослідженим залишається процес формування та діяльності представників українського націоналістичного підпілля на території Східної України, зокрема Донецької області. Адже для багатьох пересічних громадян нашої держави діяльність підпілля ОУН обмежується лише Західною Україною і формується крізь призму негативних образів, змальованих радянською пропагандою. Тому сьогодні вкрай важливо поширювати думку про те, що націоналістичне підпілля в роки Другої світової війни діяло на всій території України. І шахтарський край, розділений нині війною, теж мав своїх українських героїв-підпільників, які віддавали свої життя в боротьбі з німцями.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Діяльність підпілля ОУН (б) у Донбасі тривалий час залишалася недослідженим епізодом у вітчизняній історіографії. Проте останнім часом почали з'являтися праці, присвячені цій темі. Серед таких публікацій слід відзначити роботи О. Добровольського та В. Нікольського. У своїх роботах вони розкривають різні аспекти діяльності націоналістичного підпілля на території Донецької області. Крім того, нині починають з'являтися збірники документів, у яких уміщені відомості про націоналістичне підпілля в регіоні. У своїй роботі ми використовували матеріали зі збірників «ОУН на Донеччині» (упорядник О. Добровольський) та «Український

здвиг: Наддніпрянщина» (упорядник В. Сергійчук). Також при написанні роботи були використані документи з «Літопису УПА. Нова серія».

Метою нашої роботи є дослідження формування та діяльність націоналістичного підпілля в Донецькій області.

Виклад основного матеріалу. На початку жовтня 1941 р. німецька армія повністю захопила Сталінську (нині Донецьку) область. І в тому самому місяці разом із німцями на територію Сталінської області із м. Дніпропетровська за вказівкою крайового проводу ОУН (б) було відправлено один із роїв Південної похідної групи, який досяг свого місця призначення 8 жовтня 1941 р. [7, 23]. Прибувши в Маріуполь, оунівці чисельністю в 12 осіб під керівництвом В. Болгарського негайно розпочали будувати мережу націоналістичного підпілля [1, 53]. Так, підпільник М. Стасюк у місті заснував «Маріупольську газету». Також він згуртував навколо себе групу патріотів (працівників друкарні, видавництва, музею і театру, лікарів, агрономів, учителів), які мали проводити націоналістичну діяльність у місті та районі [8, 292]. У той же час В. Болгарський сформував свій осередок і базу націоналістичного підпілля в м. Красногорівка, де почав працювати на посаді завідувача відділу Наросвіти Мар'їнського району [8, 23]. З цього часу розпочалася активна робота з розбудови підпільної мережі в Сталінській області та проведення агітаційно-пропагандистських заходів серед місцевого населення [7, 19].

Виконуючи вказівки головного проводу ОУН (б), націоналісти в регіоні почали брати під контроль місцеві газети, намагаючись проникнути до місцевих адміністрацій. Приміром, восени 1941 р. в області було створено «ініціативну групу української інтелігенції», до якої увійшли місцеві українські патріоти [8, 105]. А згодом під керівництвом В. Болгарського з цієї групи було організовано Сталінський обласний провід ОУН (б), до якого увійшли О. Зінченко, Г. Радичук та ін. Крім того, у Мар'їнському районі було організовано «Просвіту», яка зайнялася випуском україномовної газети «Плуг», редактором якої був директор школи О. Петрусенко [8, 23].

По-друге, прибувши в Сталінську область, частина націоналістів із перших днів перебування на цій території влаштувалася в поліцію на посади перекладачів [1, 60]. Наприклад, членами ОУН (б) були керівники поліції м. Маріуполя Степанченко, м. Комсомольська (Горлівка) Гаврищук та ін. [8, 10]. Восередку німецьких перекладачів українського націоналістичного спрямування помітною особистістю був випускник юридичного факультету Берлінського університету Гриців Федір (Теодор). З початком німецько-радянської війни добровільно вступив до німецької армії, прийнявши німецьке підданство, був удостоєний честі вважатися райсхдойчером¹. Невдовзі зі вступом німців у Маріуполь (Сталінська область) перебував там на офіційній посаді як перекладач німецького відділу штафль-пропаганди [7, 35].

¹ Райсхдойчер – громадянин Райху.

Таким чином, Організація українських націоналістів уміло влилася в лави окупаційної влади. А невдовзі, вже після «осідання» на місцях, представники ОУН (б) розпочали швидкими темпами створювати свої «опорні пункти». І за короткий час їм удалося закріпитися в обласних центрах – у м. Сталіно та в м. Ворошиловград, а також у містах Авдіївці, Волновасі, Ворошиловську, Горлівці, Комсомольську, Костянтинівці, Краматорську, Красногорівці, Макіївці, Маріуполі, Ясинуватій; Андріївському, Артемівському, Будьоннівському, Ольгинському та Чистяківському районах [7, 26].

Одночасно вдалося налагодити економічну допомогу обласному проводу від осередків націоналістичного підпілля. Наприклад, найстійкішими центрами, які надавали безперервну допомогу продуктами обласному керівництву ОУН у м. Сталіно в умовах німецької окупації, були Ольгинський, Красногорівський та Мар'їнський райони [8, 20 – 24].

У Горлівському районі в м. Комсомольську було організовано склад військової амуніції на випадок боротьби з окупантами. Горлівка в структурі підпілля мала важливе значення як опорний пункт Сталінського проводу на півночі області. Тут осередок націоналістичного підпілля очолив Іван Голуб – колишній офіцер армії УНР. За час його керівництва в м. Горлівці почав виходити часопис «Український Донбас», а також був створений філіал «Просвіти», який очолив О. Чернявський. Подібна ситуація відбувалась і в інших містах району. Так, у м. Комсомольськ представниками ОУН (б) було створено кооператив учителів, а через кілька місяців і товариство «Просвіта» [8, 26 – 27].

Це призвело до формування стійкої структури націоналістичного підпілля на Донбасі, яка складалася не лише з вихідців із Західної і Центральної України, а також із місцевих мешканців. Хоча знайти прибічників ідеї незалежної України на цих територіях було важко. Про це йшла мова в оунівських «Звітах про становище на Донбасі № 23 та № 24», де чітко підкреслювалося, що «народ бачить усе так, як воно виглядає на перший погляд ззовні. Народ бачить дві реальні сили: силу німецьку і силу більшовицьку... Зате української сили вони не бачать» [2, 318]. Аргументуючи це тим, що «не можуть уявити собі, що ми можемо розбити німців чи москалів... москалі чи німці мають зброю, армію, а ми що?» [2, 319 – 320]. Утім, від ідеї незалежної України місцевий загаль не відмовлявся і був готовий допомогти.

Таке сліпе ставлення народу до існування третьої сили, яка тривалий час була непоміченою, обумовлювалося своїми причинами. По-перше, брак української літератури, що призвів до стійкого вкорінення у свідомості населення російської культури. По-друге, українська молодь, не знаючи своєї історії в тому обсязі, у якому мала б знати, не була готова стояти до останнього за вільну та незалежну від Радянського Союзу Україну [2, 319 – 320].

Отже, перед групою В. Болгарського постала складна проблема згуртування місцевого населення навколо ідеї українського націоналізму. Це, зокрема, проявилось в скептицизмі мешканців Східної України щодо можливостей

власними силами вибороти свою незалежність. Незнання своєї історії та вкорінення більшовицьких ідеалів призвело до забуття жителями Донбасу свого минулого і разом з цим до втрати свого права на гідне майбутнє.

Однак не все населення було проти ідеї незалежності України. Про це свідчить хоча б той факт, що члени похідної групи зуміли організувати з місцевого населення підпільні групи. Так, у м. Маріуполі організація ОУН (б) нараховувала близько 300 осіб, у Краматорську – 120, у Слов'янську – 80, Красноармійську – понад 50 осіб [9, 318]. Проте особовий склад націоналістичного підпілля Сталінської області був різноманітним. На початковому етапі він формувався виключно з кадрових націоналістів Західної і Центральної України. З прибуттям у Сталінську область оунівці почали займатися активним вербуванням нових учасників націоналістичного підпілля з місцевого населення. Представники Південної похідної групи ОУН (б) вербували зазвичай 1 – 2 особи з місцевого населення, переважно з числа інтелігенції, яким натомість доручалося вербувати нових членів та вести облік осіб, що симпатизували українському рухові [7, 38].

Переважно до складу ОУН входила інтелігенція, зокрема учителі та лікарі, а також молодь [9, 318]. Крім патріотизму, який спонукав місцевих мешканців вступати до рядів українських націоналістів, існували й інші причини. Зокрема, вороже ставлення населення до радянської влади через Голодомор 1932 – 1933 рр. Крім того, на антирадянських позиціях стояли особи, що потрапили під радянські репресії 1930-х рр. [7, 31 – 32]. Цікавим фактом є те, що в лавах націоналістичного підпілля перебували не тільки українці, а й росіяни. Відомо, що росіянка за національністю Серафима Кутьєва під час німецької окупації активно співпрацювала з ОУН (б), надаючи свою квартиру для явок зв'язкових [8, 226].

Отже, вибудовується така ієрархія груп найбільш активних націоналістів. По-перше, кадрові оунівці, які становили «еліту» націоналістичного підпілля. По-друге, особи з місцевого населення, які мали певний націоналістичний досвід і були прибічниками ідеї незалежної України. По-третє, група людей, які постраждали від репресій у роки радянської влади і прагнули реваншу за свої образи.

Крім того, для постійної координації діяльності всіх підпільників у цьому регіоні було створено мережу явочних квартир, де націоналісти могли без перешкод збиратися, обговорювати найважливіші питання та отримувати завдання від Проводу ОУН (б). Такі квартири, наприклад, були створені в с. Рутченкове, м. Артемівську, м. Маріуполі та ін. [7, 27].

Крім того, для залучення місцевого населення представники ОУН (б) створювали культурно-просвітницькі організації «Просвіти», спеціальні сільськогосподарські школи й різні молодіжні спортивні організації, які були одночасно центром вербовки нових учасників підпілля [9, 318 – 319].

Таким чином, за період з 1941 р. до 1942 р. перша група В. Болгарського здійснила майже неможливе щодо організації мережі націоналістичного підпілля

та залучення до своїх рядів прихильників ідеї незалежності України. Відомо, що впродовж осені 1941 р. оунівці легально працювали в місцевих органах влади. Навіть німецьке командування активно залучало націоналістів до співпраці й дозволяло їм проводити культурно-просвітницьку роботу. Толерантне ставлення окупаційної влади до націоналістичної діяльності було зумовлено необхідністю «залучення українського населення до добровільного співробітництва, а це в свою чергу вимагало з боку окупантів толерантно ставитися до культури місцевого населення» [10, 281]. Крім того, це мало підвищити довіру мешканців щодо окупаційної влади, а також втримати загальний від небажаної політичної діяльності та дозволити в майбутньому з легкістю ліквідувати увесь свідомий і активний елемент українського спрямування [10, 281].

З настанням 1942 р. для оунівського підпілля настали «чорні дні». Німецьке командування вважало, що українські націоналісти занадто далеко зайшли в поширенні ідеї самостійної України та популяризації національних героїв, які були, на їхній погляд, загрозливими для стабільності окупованої території. Наприклад, у «Маріупольській газеті» впродовж 1942 р. спостерігається поширення не лише пропагандистської інформації про переможні бої німецької армії по всіх фронтах, а й різноманітних проукраїнських матеріалів. Зважаючи на те, що редакція згаданої газети перебувала під контролем німецької влади, українському підпіллю все ж вдавалося використовувати періодичне видання в своїх цілях і в такий спосіб впливати на свідомість людей. Відродити велич українського народу й показати українцям, що й у нас є власна історія, герої та просвітники, які боролися не лише зі зброєю в руках, а й милозвучною рідною мовою. Так, у лютневому номері газети була підготовлена рубрика про «Лесю Українку» [3]. А для творчості Тараса Шевченка було виділено вересневий випуск «Маріупольської газети», у якому редактори намагалися відобразити не лише життєвий шлях та діяльність поета-художника, а й показати національного героя, життя якого було покладено на вітвар Батьківщини [4]. Водночас представники ОУН (б) не забували і про відродження національних традицій. Для цього 25 грудня 1942 р. у «Маріупольській газеті» було підготовлено статтю «Як святкували Різдво на Україні», у якій в етнографічній ретроспективі були змальовані автентичні українські обряди колядування [5]. Також у рубриці «Досліди української історії поза межами ССРСР» націоналісти робили акцент на працях українських істориків В. Липинського «Україна на переломі», С. Томашівського «Українська історія», Д. Дорошенка «Нарис історії України», які в своїх наукових розвідках відображали відмінну від радянської візії історію України [6].

Усе це не подобалося німецькому командуванню, адже створення незалежної Української держави не входило в плани нацистів. Натомість активна агітаційно-пропагандистська робота націоналістів аж ніяк не була на користь Третього райху. Тому проти представників ОУН (б) розпочинаються репресії.

Так, уже із січня 1942 р. усі працівники Організації в м. Сталіно й районів були викликані в гестапо, де їм було запропоновано залишити межі Сталінської області. У результаті більшість учасників організації ОУН (б) змушені були покинути регіон. Однак передцим В. Болгарський зумів залишити на нелегальному становищі невелику групу націоналістів, яка мала в майбутньому стати опорою нового обласного проводу [1, 64]. Далі – більше, у січні 1942 р. німецькі карателі заарештували Т. Семчишина та М. Павлишина, яких упродовж трьох місяців тримали у в'язниці в Кривому Розі, а потім 7 місяців – у Дніпропетровську. Лише в 1942 р. їм удалося втекти [7, 69]. У цей час активізувалися провокатори. Так, 22 червня 1943 р. один із таких агентів у Маріуполі видав німецькій комендатурі своїх побратимів, в результаті чого було схоплено 20 осіб з ОУН (б). Усіх їх німці розстріляли [1, 73]. Загалом за 1942 р. сили української допоміжної кримінальної служби (ДКС), яка підкорялася безпосередньо німецькій службі безпеки (СД), ліквідували близько трьох підпільних груп у самому Маріуполі чисельністю 200 осіб [7, 76].

Крім того, під маховик німецьких репресій у серпні 1942 р. потрапили учасники «Просвіти» ніби через співпрацю з ОУН (б). Тому саме «просвітяни» зазнали найбільших втрат. Приміром, було заарештовано найактивніших «просвітян» А. Ірія, а згодом М. Стасюка. Таким чином німці намагалися придушити націоналістичний рух у регіоні [10, 284]. Проте вони припустилися великої помилки, «український дух» знову відродився в серцях народу.

З 1942 р. розпочинається другий період діяльності ОУН (б) у Сталінській області. Відтоді націоналістичне підпілля змушене було перейти на нелегальне становище. Уже наприкінці лютого 1942 р. на основі організованої нелегальної підпільної мережі ОУН (б) починає діяти група Євгена Стахова та Івана Кліма. Їм удалося об'єднати навколо себе залишки колишнього Сталінського обласного проводу і сформувати нову мережу націоналістичного руху. Зокрема, було утворено 2 окружних проводи ОУН (б), що об'єднували південні райони з центром у Маріуполі та північні райони з центром у Горлівці [8, 6]. Більшість осіб, які входили до складу різних округів, були вихідцями з місцевого населення.

Одночасно підпільники кардинально переглянули свої пріоритети. По-перше, вони заявили, що їхньою найголовнішою метою є поширення пропаганди та агітації серед широких мас населення, за допомогою якої вони прагнули підготувати український народ до боротьби проти обох імперіалістичних світів – радянського та німецького [8, 301]. Отже, на другому етапі діяльності ОУН (б) ворогом української незалежності ставав не лише СРСР, а й нацистська Німеччина.

По-друге, оунівці взяли на озброєння тактику постійного пересування, тому всі їхні організатори працювали змінно в різних містах Донбасу [8, 301]. Крім того, підпільники збиралися по 4 – 5 осіб, їм не дозволяли писати протоколи та будь-які документи про роботу ОУН (б), які могли б зашкодити всій підпільній мережі. У самій Організації були запроваджені суворі норми конспірації.

Відносини між різними частинами націоналістичного підпілля підтримувалися через зв'язкових. Це робилося для того, щоб учасники різних груп ОУН (б) не знали один одного і не могли видати всю організацію німецькому командуванню під час нелегальної роботи в роки окупації [7, 38].

По-третє, всі учасники для посилення впливу ОУН (б) мали постійно вивчати настрої населення, стежити за діями партизанів, виявляти патріотично налаштованих громадян та залучати їх до спільної боротьби з окупантами [7, 38]. Одночасно вони мали вербувати людей із місцевого населення, які обіймали високі посади, а також інтелігенцію, старост та ін., які могли надати суттєву допомогу [7, 40].

По-четверте, найважливішим напрямом роботи оунівців було розповсюдження листівок та створення осередків «Просвіти». Практично ці групи були створені в усіх містах Донецької області [1, 44 – 45]. Крім того, активно використовували місцеву пресу для поширення замаскованої націоналістичної пропаганди. Найбільшими видавничими центрами були Маріуполь, у якому виходила газета «Маріупольський вісник», редактором якої був націоналіст М. Стасюк, та Ворошиловград із газетою «Нове життя», редактором якої був член ОУН (б) М. Бернацький [7, 48].

Крім того, перед групою Є. Стахова постала також проблема створення матеріальної бази, бо для активних дій організації були потрібні не лише люди, а й відповідні кошти, на які можна було б придбати все необхідне для майбутньої боротьби проти ворогів українського народу. З цим завданням Є. Стахів справився на «відмінно». Відомо, що вже на початку 1943 р. лише з осередку в м. Маріуполі націоналістична організація отримала близько 5 тис. крб, на які купила зброю в румунських солдатів. З допиту С. Мушенка відомо, що на балансі українського підпілля лише в м. Комсомольську були 4 гвинтівки, 2 карабіни, 1 російський автомат, кулемет та відповідно набої до них [7, 54 – 55]. Також відомо, що аналогічні склади зброї були створені і в інших містах Сталінської області, зокрема в м. Волноваха й с. Царекостянтинівка, де її збирали поліцаї, залучені до націоналістичної діяльності [7, 56].

Крім агітаційно-пропагандистської роботи, збору коштів, зброї та забезпечення обласних проводів продуктами харчування, осередки організації активно співпрацювали і з радянськими партизанами. Наприклад, Краматорська група чисельністю в 100 осіб виступала координатором радянських партизанів, що діяли в Ямському і Краснолиманському районах, Сталінській області. Суть роботи зводилася до того, щоб переконати партизанів вести боротьбу як із німцями, так і з Радянською владою [1, 61].

Крім того, враховуючи складну етнополітичну ситуацію в регіоні, оунівці активно співпрацювали з росіянами. Навесні 1943 р. у м. Сталіно представники ОУН (б) розповсюджували «летючки» українською мовою із закликом до боротьби проти німецької і більшовицької влади. Утім, ця інформація не була зрозумілою для росіян, що могло закінчитися провалом, якби на допомогу не

прийшла підпільна група росіян із м. Рутченкове, яка, отримавши «летючку», самостійно перевидавала її російською мовою. Проте через невмілу конспірацію ця група була викрита гестапо, а їхнього лідера В. Носкова було закатовано. Невдовзі із залишків росіян було сформовано нову підпільну групу, з якою встановив контакт Є. Стахів. Ця група заявила, що «хоч вони і росіяни, проте тому, що живуть в Україні, вони почувають себе громадянами України, хочуть бути лояльними і спільно боротися проти німців і більшовиків» [8, 296].

Отже, як бачимо, ідея вільної й незалежної держави була до душі не лише українцям, але й іншим народам, які проживали в Україні. Тому що всі ми є українцями, а нашою Батьківщиною є Україна.

Наостанок варто підкреслити, що оунівці займалися не лише пропагандою, а й вели запеклу боротьбу з окупантами. Вони також дбали про моральне виховання населення. Наприклад, у наказі від 17 вересня 1942 р. шефа Ольгинського району А. Ястремського згадується, що через руйнування національних традицій, викликаних пропагандою більшовиків, населення стало менше поважати старших і поважати один одного. Тому був виданий наказ, згідно з яким громадяни при зустрічі мали обов'язково привітатися.

«1. Українець до українця, службовці, робітники установи та підприємств мали привітатися словами «Слава Україні», а відповідати «Слава» з одночасним підйманням руки і розкритою долонею. Цивільне населення вітається по старих українських звичаях.

2. Усі сварки та вульгарні лайки поміж людьми та дітьми заборонені як наслідки московсько-більшовицького дикунства.

3. Старости сільських управ, общин, поліція, духівництво та інтелігенція повинні негайно оголосити та привчити все населення району до вживання привітання людини з людиною згідно наказу [8, 273 – 274].

4. Кожен батько та мати, а також і вчителі повинні привчити школярів і дітей позашкільного віку поважати старших себе, урядових осіб та військових чинів Німецької та Української армії привітаннями, як зазначено в п.1 цього наказу.

5. Усе населення повинно усвідомити, що кожна особа повинна привчитися до культурного поведіння та замість більшовицько-жидівського варварства вкупі з німецьким народом будувати справедливую Європу» [8, 273 – 274]. Одночасно в цьому документі простежуються нотки недоброго ставлення до німецького командування. І це, звичайно, негативно впливало на співпрацю з населенням. Також на місцях оунівці прагнули провести декомунізацію, ліквідувати будь-які згадки про більшовицьке панування. Однак ця ліквідація знову мала негативний характер, бо в наказі від 5 вересня 1942 р. підкреслювалося, що «назви вулиць встановлювати ім'ям українських та німецьких діячів (Шевченка, Хмельницького, Петлюри, Коновальця, Геринга, Котляревського, Гітлера, Франка)» [8, 272]. І як результат – це негативно позначилося на діяльності оунівців та в подальшому закарбувалося в історії.

Висновки. Отже, можемо констатувати, що на території Сталінської (Донецької) області під час німецької окупації існувало два періоди діяльності оунівського підпілля. Умовно їх можна назвати легальний, що припав на 1941 – 1942 рр., очолений В. Болгарським, та нелегальний – період із січня 1942 р. до 1943 р. на чолі з Є. Стаховим. Варто підкреслити, що Сталінське підпілля кардинально відрізнялося від інших оунівських організацій Західної і Центральної України. Зокрема, це проявилось в упорядкуванні діяльності націоналістичного руху. Уміння пристосовуватися до специфічних умов регіону, шукати друзів серед ворогів та вести конспіративну роботу – заслуга її керівників. Слід не забувати, що вони прагнули пробудити зі «сплячки» український народ на боротьбу за незалежність Батьківщини. Звичайно, вони, як і інші організації, припускалися помилок, вибирали хибних союзників, ішли неправильним шляхом та видавали компрометуючі накази, якими відвертали від себе народ, але свої помилки вони враховували і, по можливості, виправляли.

Джерела та література:

1. Добровольський О. Українське відродження на Донбасі в роки Другої світової війни // Діяльність підпілля ОУН на Сході України: збірник статей [упорядн. П. Хобот]. – Дніпропетровськ: Східноукраїнський дослідницький центр «Спадщина», 2010. – 132 с.
2. Том 18: Діяльність ОУН та УПА на території Центрально-Східної та Південної України / Упорядники: В. Іванченко, О. Пагіря. – Київ – Торонто, 2011. – 1160 с.
3. Маріупольська газета. – 1942. – № 25. – 26 лютого.
4. Маріупольська газета. – 1942. – № 30. – 10 вересня.
5. Маріупольська газета. – 1942. – № 25. – 25 грудня.
6. Маріупольська газета. – 1942. – № 3. – 6 січня.
7. Нікольський В.М. Підпілля ОУН (б) у Донбасі / В.М. Нікольський – К.: Інститут історії України НАНУ. – 2001. – 178 с.
8. ОУН на Донеччині: збірник документів та матеріалів: Т. І. / упорядник Добровольський О.Б. – Донецьк: Східноукраїнський дослідницький центр Спадщина, 2013. – 358 с.
9. Сергійчук В. Український здвиг: Наддніпрянина. – 1941 – 1955 / Володимир Сергійчук – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – 836 с.
10. Титаренко Д. «Просвіта» в період нацистської окупації як чинник громадського життя на сході України, зона військової адміністрації / Д. Титаренко // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2012. – Вип. 22. – С. 280 – 285.

© Сергей ПЕТРУХИН

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОУН (Б) НА ТЕРРИТОРИИ ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ В ГОДЫ НЕМЕЦКОЙ ОККУПАЦИИ (1941 – 1943 гг.)

В статье проанализированы создание и деятельность Организации украинских националистов (ОУН (б)) в Сталинской (Донецкой) области во время германо-советской войны. Исследована структура Сталинской националистической группы, в частности персонифицировано участников этой организации, а также выяснены основные направления агитационно-пропагандистской деятельности. В то же время определены основные особенности создания националистического движения в Донецкой области.

Ключевые слова: создание местных ячеек ОУН (б), Сталинский областной провод, В. Болгарский, Е. Стахив, агитационно-пропагандистская работа.

© Sergii PETRUKHIN

ACTIVITY OF OUN (B) DONETSK REGION TERRITORY DURING THE GERMAN OCCUPATION (1941-1943)

The article analyzes the establishment and operation of organization of the Ukrainian nationalists (OUN (B)) in the Stalin (Donetsk) oblast during the Soviet-German war. The structure of the Stalin nationalist groups, particularly personified member of this organization and found the main directions of advocacy activities. However, the basic features of a nationalist movement in Donetsk region.

Keywords: setting up local branches of the OUN (b), the regional leadership of Stalin, Vladimir Bulgarian, E. Stakhiv, advocacy work.